

# G eandewei



Wie wordt je naaste?



De alfa en de omega



Protestantse  
Kerk



Geloofsgetuige  
Eugenius Bossilkov



Engelen van Ela Venbroek

# Column Robert Colijn



## Wie wordt je naaste?

Wie wordt je naaste? Over deze vraag mocht ik een lezing houden op de Friese Kerkendag in Joure. Behalve als kerkelijk werker in Damwâld mag ik ook met veel plezier werken bij Solidair Friesland. Ik mocht wat vertellen over de link tussen kerk en maatschappij.

Ik begon met het bekende verhaal van de Barmhartige Samaritaan. Toevallig staat het schilderij van Vincent van Gogh met deze titel op de voorkant van de bijbel die ik deze weken veel lees, de Herziene Willibrordvertaling.

Iemand komt bij Jezus met de vraag: Wie IS mijn naaste? Na een paar vragen, antwoorden en een gesprek vertelt Jezus een prachtig verhaal, dat echter voor Joodse oren vol dynamiet zit. Uiteindelijk eindigt het verhaal niet met de conclusie wie je naaste IS, maar wie je naaste WORDT.

Dat is een belangrijke en spannende verandering. In gesprek met de mensen op de kerkendag ontdekten we dat de mensen uit de nieuwe stroom vluchtelingen onze naasten worden. Iemand zei dat hij vond dat we als kerk meer moeten opkomen voor die nieuwe vluchtelingen. Juist als christen worden we opgeroepen naaste te zijn voor de vluchteling. Een principe dat God al in het oude Testament laat zien.

Een ander vroeg wat we kunnen doen als kerken voor al die mensen die door de hoge energieprijzen nog dieper in de schulden komen: 'Ik heb het goed en wij betalen niet méér omdat onze prijs vaststaat, en ik krijg toch de vierhonderd euro compensatie. Ik zou graag willen dat dit op een plek komt waar ze het echt hard nodig hebben.'

Eigenlijk vraagt ze: wie wordt er door deze energiecrisis mijn naaste? Een spannende vraag die zo concreet is, en zo dichtbij. Wie wordt in deze tijd uw - misschien totaal onverwachte - naaste?



Vincent van Gogh, *De Barmhartige Samaritaan*, 1890, Kröller-Müller Museum Otterlo

# Meditatie De wereld redden?

Tot niet zo lang geleden werden christenen geplaagd met hun 'reddingscomplex'. 'Jezus redt, Jezus redt, Alle mensen opgelet!', zong Robert Long ooit. Desondanks deed de politieke partij 'Jezus redt' vrolijk een duit in het zakje bij de laatste verkiezingen. *door Rob van Essen*

Als ik dit schrijf staat alles in het teken van de klimaatop in Glasgow. 'Redt de wereld de planeet?', kopt mijn krant. Niks 'Jezus redt'. De politiek, de industrie, wij consumenten moeten aan de bak.

'Redding' staat op de agenda. Zal het er in 2022 van komen? Eerlijk gezegd ben ik weinig hoopvol. Natuur en milieu waren jarenlang sluitposten. De toen zestienjarige Greta Thunberg kreeg in 2019 veel publiciteit, maar de opwarming gaat door. Datzelfde jaar spijbelden duizenden scholieren en liepen in klimaatmarsen door de steden. Sindsdien zagen we boze boeren die niet van minderen willen weten en demonstranten tegen coronamaatregelen die terug willen naar 'normaal'. De klimaatactivisten van 'Extinction Rebellion' halen het journaal omdat ze wegen blokkeren, wat meer protest dan aanhang oplevert.

## 'De anderen'

Als het over 'redding' ging in de kerk, waren het meestal 'de anderen' die gered/geholpen moesten worden. Vooral het Leger des Heils was daar goed in, vonden we: dronkaards, zwervers, kruimeldieven. In onze middenklassekerken ging het niet meer over 'redding'. De zendingman Stanley Jones (1884-1973)

schreef: 'Keurige dominees preken voor mensen opdat ze nog wat keuriger worden'.

Sinds enkele jaren werd op talloze plekken in de wereld onthutsend duidelijk wat er onder al die keurigheid was weggestopt. Misbruik, slavenarbeid, discriminatie, vrouwenonderdrukking. Binnen en buiten de kerken bleef redding uit, werd er niet naar de slachtoffers van onze succes-cultuur geluisterd.

Nu staat het water ons allemaal aan de lippen: er komt één tot twee meter zeespiegelstijging aan. Zelfs de 'ontkenner' van toen moeten toegeven dat we zo niet langer door kunnen. Kunnen we de wereld redden? Niet zolang we de rekening bij Shell, Schiphol, de reisbranche, de boeren of de politiek neerleggen. Of alle andere 'vervuilers'.

## Wijzelf zijn ook de anderen

Toekomst is er alleen als we ons realiseren dat wijzelf ook 'de anderen' zijn. 'Jezus redt' alleen als we de schuld (de rekening) niet langer op anderen afschuiven. Daarmee zijn we er nog niet, maar een goed begin is nooit weg.

*Rob van Essen is emeritus-predikant*

## Bij de foto op de voorpagina

Uit hout gesneden engelenbeelden van de hand van Ela Venbroek uit Deventer. Haar Engelenexpositie is sinds 13 november te zien in de Grote Kerk van Drachten, op zaterdagmiddag van 13.30 tot 17.00 uur (op 20 november vanaf 15.00 u. en niet op 25 december en 1 januari). Vanaf 27 november is er steeds om 16.00 uur een muziekkuitvoering. Toegang is gratis, maar volg wel de coronamaatregelen, waaronder de verplichting om een geldige QR-code te laten zien. Foto: Willem Wilstra

## Leesrooster

### Week 48, 28 nov. t/m 4 december

|           |                   |
|-----------|-------------------|
| zondag    | Lucas 1:1-25      |
| maandag   | Lucas 1:26-38     |
| dinsdag   | Lucas 1:39-56     |
| woensdag  | Maleachi 1:1-9    |
| donderdag | Maleachi 1:10-2:9 |
| vrijdag   | Maleachi 2:10-16  |
| zaterdag  | Maleachi 2:17-3:5 |

### Week 49, 5 t/m 11 december

|           |                  |
|-----------|------------------|
| zondag    | Maleachi 3:6-12  |
| maandag   | Maleachi 3:13-18 |
| dinsdag   | Maleachi 3:19-24 |
| woensdag  | Psalm 28         |
| donderdag | Sefanja 3:1-13   |
| vrijdag   | Sefanja 3:14-20  |
| zaterdag  | Psalm 72         |

## Geandewei in 2022 - editie Drachten

|   |             |       |             |    |                       |
|---|-------------|-------|-------------|----|-----------------------|
| 1 | 14 januari  | 9     | 6 mei       | 17 | 30 september          |
| 2 | 28 januari  | 10    | 20 mei      | 18 | 14 oktober            |
| 3 | 11 februari | 11    | 3 juni      | 19 | 28 oktober            |
| 4 | 25 februari | 12 DW | 17 juni     | 20 | 11 november           |
| 5 | 11 maart    | 13 DW | 8 juli      | 21 | 25 november           |
| 6 | 25 maart    | 14 DW | 29 juli     | 22 | 9 december            |
| 7 | 8 april     | 15 DW | 19 augustus | 23 | 23 december           |
| 8 | 22 april    | 16 DW | 9 september |    | (DW = driewekenummer) |



# Zingeving en spiritualiteit in de samenleving

In de maand november wordt op verschillende momenten en op verschillende manieren stilgestaan bij onze dierbaren die zijn overleden. In de katholieke traditie staat 2 november (Allerzielen) centraal, in de protestantse traditie worden de gestorvenen herdacht op de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Dat is de laatste zondag voor Advent, dit jaar 21 november.

door Jolanda Tuma

Maar niet alleen in kerken wordt in deze donkere dagen stilgestaan bij hen die zijn overleden. Ook op begraafplaatsen, in uitvaartcentra, ziekenhuizen, verpleeghuizen en concertzalen wordt steeds vaker gelegenheid gegeven om een kaarsje aan te steken, worden de namen van de gestorvenen genoemd of gezongen, zijn er soms meerdere rituelen die troosten en verbinden, of er wordt een Allerzielenconcert georganiseerd.

## Behoeft

Er is blijkbaar een grote behoefte om het verlies van dierbaren te gedenken en dat samen op een bepaalde manier (ritueel) vorm te geven. Maar ook op andere momenten in het jaar ontstaan in de samenleving soms spontaan rituelen waarbij gezamenlijk iets wordt uitgedrukt van een gevoel van verdriet, onmacht of verontwaardiging. Zo ontstond een enorme bloemenzee op de plek in Amsterdam waar Peter R. de Vries werd neergeschoten. Ook gingen voetbalsupporters in het stadion massaal bidden toen de Deense voetballer Christian Eriksen was getroffen door een hartstilstand. Er wordt op allerlei manieren gezocht naar manieren om het leven te duiden en te hanteren, en daarbij vormen veel oeroude rituelen belangrijke elementen, zoals het aansteken van een kaarsje, bidden, samen zingen of samen stil zijn.

## Een mysterie

Een paar maanden geleden stond in dagblad *Trouw* een mooi interview met priester André Zegveld over dit thema. Hij zei onder andere: 'Mensen die het geloof in een God hebben verloren, zullen zeggen dat ze niet meer bidden. Maar op mo-

menten dat er hard wordt gebonsd op de deuren van hun bestaan, grijpen ze wel naar een ritueel uit de religieuze voorraadkast, zoals het aansteken van een kaarsje. Wat ze niet hebben verloren, getuige het kaarsje branden, is het besef dat het leven een mysterie is, Een mysterie van leven en dood, en van verbondenheid.' De tijd en samenleving waarin we leven wordt wel post-seculier genoemd. De oude structuren verdwijnen, zo hebben de traditionele kerken, zoals de Rooms-Katholieke en de Protestantse Kerk, de afgelopen decennia het ledenaantal in rap tempo zien kelderen. Maar dat betekent niet dat religie, zingeving en spiritualiteit uit de samenleving zijn verdwenen. Integendeel!

## Onze eigen wegen zoeken

Er wordt in onze individualistische samenleving vooral gezocht naar nieuwe vormen nu we steeds minder leunen op bestaande structuren en steeds meer onze eigen wegen moeten zoeken. De grote Bijbelverhalen hebben plaatsgemaakt voor de kleine individuele levensverhalen. En dat geldt in feite voor iedereen, of je nu wel of niet bij een kerkelijke gemeenschap betrokken bent.

Toen ik zo'n vijftien jaar geleden begon als werker in de kerk en mij werd gevraagd jongeren catechese te geven gooide ik het over een andere boeg (en met mij waarschijnlijk veel werkers in de kerk). Ik vertelde de jongeren niet wat zij volgens de kerk zouden moeten weten maar stelde hen juist vragen. Dit leverde prachtige, intensieve en inspirerende gesprekken op over het leven en welke rol religie daar in speelde of juist niet. Zowel binnen als buiten de kerk zoeken we naar manieren om het leven te duiden en te hanteren.

## Niets is vanzelfsprekend

We leven in een wereld die gigantisch in beweging is. De afgelopen anderhalf jaar hebben aangetoond dat niets meer vanzelfsprekend is, dat de wereld er morgen totaal anders uit kan zien dan we gisteren dachten. Dit geldt op allerlei gebied, of het nu gaat om klimaat, corona of de manier waarop we met elkaar omgaan; iedereen wandelt door deze wereld in deze hectische tijd en heeft zich te verhouden tot zichzelf, de mensen om zich heen, de wereld en dat wat ons overstijgt, of je dat nu God noemt, Eeuwige, mysterie of anders.

Op deze wandeling door het leven zoeken we houvast op manieren die niet meer voorgescreven zijn maar waar we niet zonder kunnen. Of je nu bij een kerk betrokken bent of niet.

Hoe mooi zou het zijn als we in deze zoektocht deuren open zouden kunnen zetten, kerkdeuren bijvoorbeeld. Waardoor er een beweging ontstaat van binnen naar buiten en een beweging van buiten naar binnen. Niet langer denken in termen van binnenkerkelijk en buitenkerkelijk, maar uitgaan van dat wat ons als mensen met elkaar verbindt: een verlangen om het leven in deze onzekere tijden te duiden en te hanteren.

En daarbij zou de religieuze voorraadkast nog wel eens een cruciale rol kunnen spelen, getuige het kaarsje branden, bidden, samen zingen of samen stil zijn op momenten dat er hard wordt gebonsd op de deuren van ons bestaan. Of je nu in de kerk zit of daar ver van bent verwijderd.

Jolanda Tuma uit Winsum (Gr) is vrijgevestigd geestelijk verzorger en een vaste medewerker van *Geandewei*



Ook op begraafplaatsen, in uitvaartcentra, ziekenhuizen, verpleeghuizen en concertzalen wordt steeds vaker gelegenheid gegeven om een kaarsje aan te steken

# Geloofsgetuige

Eugenius Bossilkov



'Wat er ook gebeurt, mijn plicht is bij mijn schapen te zijn'

\* 16 november 1900, Belen  
† 11 nov 1952, Sofia (Bulgarije)

Bulgarije was tot 1878 deel van het Otto-maanse rijk. Tien procent van de Bulgaren is moslim. Daarnaast is er een grote Bulgaarse orthodoxe kerk. Protestanten en Rooms-katholieken vormen kleine minderheden.

Eugene Bossilkov had een lijntje met ons land. Hij was een Bulgaarse boerenzoon die al jong intrad bij de Passionisten. Deze congregatie van Rooms-katholieke broeders is ruim driehonderd jaar geleden opgericht en heeft als belangrijke stelregel dat ze het lijden van Christus in gedachten houden. Bossilkov kreeg zijn vorming in België, maar tengevolge van de Eerste Wereldoorlog week hij uit naar ons land. Hij leerde onze taal goed spreken en stichtte samen met Nederlandse broeders in 1924 een klooster in Bulgarije.

Hij kreeg gelegenheid om door te studeren, onder andere in Rome. Terug in zijn land gaf hij de voorkeur aan het werk als priester in een dorpsparochie. In zijn parochiehuis was er veel ruimte voor de jeugd. Hij sportte met hen. Ook zette hij een koor op en stimuleerde hij her en der sportieve en culturele activiteiten en huwelijksvoorbereidingsprogramma's. Hij was een goed redenaar en kwam met zijn toespraak bij een nationale gedenkdag in 1938 in alle kranten.

In 1941 koos Bulgarije de zijde van Hitler en Mussolini. Bossilkov moet tal van Joden beschermd hebben tegen deportatie. Toen na de bevrijding de communisten aan de macht kwamen, volgden er al snel beperkende maatregelen voor de kerken. Goederen werden onteigend. In 1947 werd hij bisschop van Nikopolis. Hij kreeg nog toestemming voor een reis naar zijn vrienden in het Westen die ooit zijn studies hadden bekostigd en voor een pausbezoek. Hij keerde terug ondanks de dreiging van een echte vervolging. Geestelijken uit het buitenland werden uitgezet, de overigen voor een groot deel gevangengenomen. Twee geweren uit een museumvitrine dienden als bewijs voor deelname aan een buitenlandse samenzwering tegen de staat. Met foltering op zijn Russisch werd tevergeefs gepoogd een bekentenis af te dwingen. In een showproces werd hij samen met twee anderen ter dood veroordeeld. Internationaal protest mocht niet baten.

Bossilkov is zalig verklaard. Bij alle schandalen over misbruik door geestelijken in allerlei landen mogen ook werkelijk 'eerwaarde' broeders van onze grote zusterkerk herinnerd worden. En de volgende keer dat hij langs komt ga ik mijn Bulgaarse glazenwasser maar eens vragen van welke denominatie hij is. *Harmen Jansen*

# Byldspraak - Willem Wilstra Slachtmoanne



Yn it doarp dêr't ik eartiids op skoalle gie holden se yn oktober in jiermerk.

Moarns nei it boarterskertier krigen wy oan it middeisskoft ta frij om dêr hinne. Wy hienen wat bûsjild fertsjinne mei it sykjen fan ikels. Dy ferkochten wy oan de boskwachter, want dy hie bargaen. Dêrmei koe er syn bisten krekt noch wat ekstra 'oansette', want novimber wie kommandewe, dat is de slachtmoanne.

Ik wit noch, dat myn pake ek in grouwe baarch hie en dy krige lytse ierappelsjes, krieltsjes sis mar. Dy waarden yn in de stookhutte yn in mânske pot sean. En lekker at dy wiene! Wat letter hongen de drûge woarsten boppe de kachel yn 'e wenkeamer.

It is no wat nuodlik, om yn dizze tiid oer fleis en slachtsjen te skriuwen.

Yn dizze tiid fan oerfloed is it foar guon minsken in hiele striid om wat te minderjen. It kin in obsesje wêze, de supermerk nûget sa út.

En wat wurdt der wat oer iten en menu's skreaun. It is ek wolris wat dûbeld, bygelyks oer de suvelprodukten; de iene kear is bûter en molke hiel ferkeard en nei ferrin fan tiid moat men it perfoarst nimme.

Fan hûs út binne wy grut brocht mei ierappels en in stikje fleis, grienten en sûpenbrij. Sneins pudding fan echte molke. En ... bôle mei de koarsten.

## Diversen

### Rob Favier komt naar Franeker met zijn oudejaarsprogramma

Woensdagavond 29 december om 20.00 u. (uiteraard onder voorbehoud van de coronasituatie) komt zanger, liedjesschrijver, theoloog en caberattier Rob Favier naar de Martinikerk in Franeker met *De Favier Variant*, zijn oudejaarsprogramma waarin hij op een unieke manier terugblijkt op 2021. Hij wordt begeleid door zijn vaste kwartet: Jan Willem van Delft (piano), Mark Dekkers (bas), Steven Favier (drums) en Paul van der Feen (saxofoon en klarinet). De voordeligste manier om aan kaarten te komen is ze bestellen bij Sieds en Saskia de Jong in Franeker. Ze kosten dan vijftien euro per stuk. Mail naar [saskiaensieds@gmail.com](mailto:saskiaensieds@gmail.com) of bel na 17.00 uur naar (0517) 641957. Online bestellen via [events.forchrist.nl](https://events.forchrist.nl) kan ook, maar dan komt de prijs inclusief kosten op 19,50 euro.

### Regioteam van de Zonnebloem zoekt extra leden

Het Regioteam van de Zonnebloem regio Noord-Friesland zoekt enthousiaste mensen die vooral achter de schermen bezig willen zijn, bijvoorbeeld met administratie of regelwerk. Het Regioteam ondersteunt op vrijwillige basis dertien afdelingen. Het gaat bijvoorbeeld om de organisatie van regionale uitwisselingen, workshops en themabijeenkomsten. En om het onderhouden van contact met de vrijwilligers om te horen wat er leeft. Samengevat gaat het om het scheppen van de randvoorwaarden te scheppen waarbij de afdelingen kunnen doen waar ze goed in zijn: het organiseren van huisbezoek en activiteiten zoals een muziekmiddag, museumbezoek of etentje. Meer informatie vragen of aanmelden via: [mirjam.vansonsbeek@zonnebloem.nl](mailto:mirjam.vansonsbeek@zonnebloem.nl). Zie: [zonnebloem.nl/noord-friesland](https://zonnebloem.nl/noord-friesland)



# De alfa en de omega

## Hoe God verscheen in Jorwert

Op 21 november sluiten we het kerkelijk jaar af met de laatste zondag. Die wordt wel de zondag van de voleinding genoemd. Dan gaat het om de voleinding door degene die van zichzelf gezegd heeft: 'Ik ben de alfa en de omega, ik ben het die is, die was en die komt, die Almachtige.' (Openbaring 1: 8)

door dr. Jan Dirk Wassenaar

Eerst enkele bijbels-theologische opmerkingen over die tekst. In de eerste plaats: mogelijk is in Openbaring 1: 8 sprake van een verwijzing naar Jesaja 44: 6. In dat vers zegt God: 'Ik ben de eerste en de laatste, er is geen god buiten mij.' Hij is dus de enige God.

In de tweede plaats: lettercodes – over alfa en omega gesproken; wij zouden zeggen: van A tot Z – waren van grote betekenis in de antieke wereld in het algemeen en in de rabijnse traditie in het bijzonder. Met alfa en omega werd op de elementen gedoeld, werd het universum aangeduid. Daarover heerst die Almachtige.

In de derde plaats: God zegt in Openbaring nog een keer 'Ik ben de alfa en de omega.' In 21: 6 staat: 'Het is voltrokken! Ik ben de alfa en de omega, het begin en het einde.' Wát is dan voltrokken? Die voleinding, onder het motto van degene die op de troon zit: 'Alles maak ik nieuw!' (21: 5) Oftewel 'God staat aan het begin<sup>7</sup> en Hij komt aan het einde.' (Gezang 1: 4 / Lied 513: 4)

In de vierde plaats: ook Jezus Christus zegt in Openbaring twee keer, dat Hij de alfa en de omega is. In 1: 17 zegt Hij: 'Ik ben de eerste en de laatste. Ik ben degene die leeft; ik was dood, maar ik leef, nu en tot in eeuwigheid. Ik heb de sleutels van de dood en van het dodenrijk.' Zoals Hij in 2: 8 wordt aangeduid als 'de eerste en de laatste', 'die dood was en nu leeft'. Er wordt dan dus een duidelijke relatie gelegd met Zijn opstanding. De tweede keer is in 22: 13, waar Hij zegt: 'Ik

ben de alfa en de omega, de eerste en de laatste, het begin en het einde.' Waarbij een duidelijk verband met zijn wederkomst gelegd wordt: 'Ik kom spoedig (...)', staat in het voorgaande vers. Verderop wordt daarop door de gemeente gereageerd met de bede 'Kom, Heer Jezus!' De gemeente leeft in de verwachting van, met verlangen naar die wederkomst – als het goed is.

Overigens moeten wij er niet van staan te kijken dat zowel van God als van Jezus Christus gezegd wordt, dat Hij de alfa en de omega is. In Openbaring is heel duidelijk sprake van wezenenheid tussen God de Vader en God de Zoon. Zij zijn één en dezelfde.

### Middeleeuwse voorstellingen

Na deze bijbels-theologische opmerkingen wijs ik op twee middeleeuwse voorstellingen van de alfa en de omega.

In het Fries Museum is een enigszins peervormig stuk kalksteen van 64 x 44 x 21 mm te bewonderen. Het object zou afkomstig zijn uit een negentiende-eeuwse afgraving van een terp in of bij Jorwert. Vermoedelijk is het een amulet. Naar alle waarschijnlijkheid werden amuletten in de voorchristelijke, heidense context gebruikt om onheil af te weren of geluk aan te trekken.

De Jorwerter amulet geldt als een vroeg materieel spoor van het christendom in Friesland. Op de steen is aan de ene kant Christus afgebeeld. Inspectie van de steen heeft opgeleverd

dat links resten van een hoofdletter alfa te ontwaren zijn, rechts is de omega te zien met een Latijns kruis daar bovenop, 'waardoor een ligatuur [twee tekens ineen] ontstond met de verschijningsvorm van een ankerkruis. Primaair gaat het bij dit teken uiteraard om het kruis, maar ook het anker is van betekenis, omdat het vanouds een symbool is van de hoop op redding bij de wederopstanding, van de hoop op voortleven met Christus na de dood.' Aldus dr. Kees Veelenturf, 'Hoe God verscheen in Jorwert', in *De Vrije Fries* 100 (2020). Aan de andere kant van de steen is links 'SOL' en rechts 'LVNA' (met een door slijtage incomplete A) te lezen. Het gaat om personificaties van de zon en de maan, die hier met de Latijnse benamingen worden aangeduid. Zo veel is wel duidelijk: de steen weerspiegelt het geloof in Jezus Christus, de Heer van de kosmos, die aan het begin en het einde van de wereldgeschiedenis staat.

Tijdens de restauratie van de kerk van Boazum in 1941 werd onder pleisterlagen in het gewelf van de absis, aan de oostzijde van het koor, een schildering van de zogenaamde *Majestas Domini* ontdekt. In zijn linkerhand heeft de Christusfiguur – baardeloos, wat heel bijzonder is – een boek met daarop de tekens alfa en omega afgebeeld. Enkele jaren na 1941 werd de schildering gerestaureerd, in 2000 opnieuw.

dr. Jan Dirk Wassenaar is predikant in Hellendoorn (Ov.) en een vaste medewerker van *Geandewe!*



De gewelfschildering in Boazum



De Jorwerter amulet uit het Fries Museum

## Column Jannie Dijkstra



### Toekomst

*'Wees over niets bezorgd, maar vraag God wat u nodig hebt en dank hem in al uw gebeden. Dan zal de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, uw hart en gedachten in Christus Jezus bewaren.'* Filippenzen 4:6-7

Een tijd terug heb ik een column geschreven over single zijn. Ik sloot die af met de stelling dat we met innerlijke vrede moeten proberen te vertrouwen op God. Dat we moeten bidden om Zijn leiding, zodat wanneer de tijd rijp is, Hij ons zal antwoorden op een manier die ons verstand te boven gaat. Ik mocht deze opgave het afgelopen jaar op mezelf toepassen... En dat werd een persoonlijke en erg realistische worsteling... Ik mocht namelijk een hele leuke Zambianse man ontmoeten. Door wat ik heb meegemaakt in mijn leven werd het daarna echt geen makkelijke weg. We begonnen een relatie met als doel het huwelijk, maar tjonge, wat heb ik een angst gekend! Soms werd ik badend in het zweet wakker. Of kreeg ik gewoon overdag paniekaanvallen, waardoor ik vaak de situatie wilde laten voor wat ze was. Ik snapte God niet. Waarom hield zoveel angst mij tegen? Waarom voelde ik geen vrede?

Ik wist dat ik zelf door deze worsteling heen moest om weer verder te kunnen. Ik herkende een patroon uit mijn verleden. Een mens kan zich veel overlevingsmechanismen aanleren. Vele muren bouwen om zichzelf te beschermen. Ook ik deed dat. Voor de buitenwereld was er jaren niets te zien, omdat ik mij verschulde achter deze muren. Maar nu was toch echt de tijd aangebroken dat ik er doorhéén moest, wilde ik niet alleen verder door het leven gaan. Bloed, zweet en veel tranen: een gevecht dat ik zelf moest aangaan. Maar met hulp van God. Ik snapte God niet, maar wist heel goed dat het probleem niet bij Hem lag, maar bij mezelf. Ik moest ook hierin leren vertrouwen.

Prediker laat duidelijk zien dat niemand van ons in de toekomst kan kijken. Er zijn goede en slechte dagen, beide door God gemaakt. Maar in alles is Hij er bij, zolang we Hem maar bovenaan zetten, tot God bidden en Hem bovenal danken.

Ik kon uiteindelijk mijn angst loslaten en kreeg een vrede over me, die mijn verstand te boven gaat. Ik heb 'ja' gezegd tegen God en mijn aanstaande. En ik mag erop vertrouwen dat we in december – dus dit jaar nog – de zegen van God over ons huwelijk mogen ervaren. [www.jannieinmission.com](http://www.jannieinmission.com)

## Actueel

# De preek van ds. P.J. Visser en

Ik luister niet zo vaak en ook niet zo graag naar preken op Youtube, maar nu kon ik er toch niet omkeren beluisterd. De preek gaat over Openbaring 13, waarin Johannes een visioen ontvangt over een soort drie-eenheid, maar dan zo zwart als de nacht, met als symbool het getal 666. Ds. Visser Zelfs minister Hugo de Jonge besteedde aandacht aan deze preek. Maar waar gaat hij eigenlijk o

Ds. Visser kan geweldig preken. Hij kijkt je aan, hij neemt je mee, hij zoekt naar woorden om uit te leggen wat hem raakt en wat er volgens gezegd moet worden in het licht van de bijbel. Openbaring is geen makkelijk boek, maar in feite gaat het over de strijd die plaats vindt in het laatste der dagen, de strijd tussen licht en donker, tussen Jezus en de draak, het lam en het beest. Al in Openbaring 12 wordt de draak (de duivel) uit de hemel gekieperd. Zijn macht wordt ingebonden, hij ligt aan de ketting, maar heeft nog verbluffend veel invloed.

### Het eerste beest

In Openbaring 13 vers 1 roept de draak een beest uit de zee tevoorschijn. Volgens Visser staat het beest gelijk aan de mensheid die er een zootje van maakt. Exegetisch is Visser mijns inziens niet zo nauwkeurig. Het gaat hier niet over de mensheid als geheel, maar over een wereldrijk met totalitaire trekken, een soort Hitlerrijk.

Het beest dat hier beschreven wordt is namelijk rechtstreeks afkomstig uit Daniël 7, waar vier roofdieren worden opgevoerd, die God bespotten en zijn volk willen vernietigen. Het zijn respectievelijk het Babylonische rijk (de leeuw), het rijk van de Meden en de Perzen (de beer), het rijk van de Grieken (de panter) en tenslotte een niet nader genoemd rijk, vol van grootspraak en godslastering, wreder dan alle rijken voor hem. Het gaat hier dus om een totalitaire staat.

### Het tweede beest

Dan komt er een tweede beest, nu uit de aarde (vers 11). Dit beest lijkt vriendelijker, zegt Visser terecht. Het heeft twee hoorns, net als het Lam. Het lijkt dus op de Messias en doet ook wonderen en tekenen als de Messias. Het is een religieus leider, een soort profeet, maar dan niet van God, maar van de duivel. Hij richt een beeld op van het eerste beest, brengt het tot leven en eist dat iedereen ervoor buigt. Wie weigert wordt gedood. Mensen moeten het teken van het beest (666) op hun voorhoofd en rechterhand dragen, willen ze toestemming krijgen om te kopen en te verkopen (economisch mee te doen). Toch zijn er die weigeren te buigen en het teken van het beest te dragen. Dat zijn de volgelingen van Jezus, 'wier namen geschreven staan in het boek van het Lam'.

### The Great Reset

En nu komt het... Visser krijgt wel eens de vraag te horen: waarom wordt er in de kerk zo weinig gesproken over de huidige tijd? Daarom wil hij in deze preek proberen de tijd van nu, de tijd na corona, te duiden. Hij wijst daarbij op de 'Great Reset'. Dit is een programma, opgesteld door het World Economic Forum, waarin uitgelegd wordt wat er voor 2030 moet gebeuren om de wereld te redden:

- Er moet onderwijs en ontwikkeling komen voor iedereen, waarbij digitalisering een belangrijk rol speelt.
- Er moet een nieuwe economische orde



*Het is je reinste malligheid om te suggereren dat vaccinatie een middel van wie dan ook zou zijn om totalitaire macht uit te oefenen. Het is een middel om ziekten te bestrijden!*



# de Great Reset

heen. De preek die ds. P.J. Visser op 10 oktober hield in Middelburg is inmiddels honderdduizenden r de draak, een beest dat uit de zee komt en een tweede beest dat uit de aarde komt. Het lijkt op r probeert in zijn preek dit visioen te duiden in het licht van onze tijd, de tijd van en na corona. ver? Waarom heeft hij zoveel reacties opgeroepen? En heeft ds. Visser een punt?

door ds. Peter Smilde



Scan de foto met de Geandewei-app om de preek van ds. P.J. Visser te bekijken

komen waarbij de bestaanszekerheid voor iedereen gegarandeerd is

- Er moet gendergelijkheid komen waarbij iedereen mag zijn wie hij is.
- Het klimaatprobleem moet opgelost worden.

Het punt is niet dat Visser al deze punten afwijst, maar dat dit allemaal van bovenaf gestuurd wordt en dat een tegenstem niet wordt getolereerd. Hij voegt daar iets belangrijks aan toe. Covid heeft de overheden laten zien dat burgers in overgrote meerderheid meegaan met de maatregelen die hen opgelegd worden. Ze zijn dus te sturen.

Daarbij komt dat door de digitalisering, denk aan onze smartphones, mensen tot in de kleinste details gevolgd en gecontroleerd kunnen worden. De druk op de bevolking om zich te conformeren aan het regiem van de overheid wordt dus groter. Heel concreet: Mensen die zich niet laten vaccineren worden uitgespuugd. Maar, verzucht Visser, wie doe je nu eigenlijk kwaad als je je niet laat vaccineren? Niemand toch, behalve jezelf. Kortom: we worden misleid...

Visser sluit af met de opmerking dat het einde der tijden niet ver weg is. En zijn vraag is: zal er nog ruimte zijn voor 'dwaze' mensen die nog geloven in God en buigen voor Christus? Dat wil zeggen: buigen voor 777, de ware God, in plaats van voor 666, de vrijgevochten mens die meent god te zijn?

## Totalitaire trekken

Heeft Visser een punt? Ja en nee.

Ik denk zeker dat hij de vinger op een zere plek legt. Er zijn tekenen dat de overheid - met al zijn goede bedoelingen - totalitaire trekken krijgt. En zelfs religieuze aanbidding verlangt. Dat zien we al langer in landen zoals Noord Korea, Rusland, China, Hongarije, Be-

larus en Turkije. Maar ook in Nederland zien we aan de toeslagenaffaire en de trage afwikkeling van de aardbevingsschade in Groningen dat de overheid beestachtige trekken kan krijgen.

We zien het ook aan de afnemende tolerantie voor afwijkende meningen. Het is goed om daarvoor te waarschuwen en ruimte te vragen voor gewetensvrijheid, godsdienstvrijheid, ook als iemand regelrechte onzin verkoopt.

## Malligheid

Toch vliegt Visser wat mij betreft uit de bocht. Hij richt zijn pijlen op de overheid en heel concreet op de volgens hem overdreven coronamaatregelen van de overheid. Maar neem me niet kwalijk: het is je reinste malligheid om te suggereren dat vaccinatie een middel van wie dan ook zou zijn om totalitaire macht uit te oefenen. Het is een middel om ziekten te bestrijden!

De bijbel is geen boek dat wantrouwen uitsprekt bij pogingen om zieken te genezen, armoede te bestrijden, het klimaatprobleem op te lossen. Integendeel, als rentmeesters op deze aarde en volgelingen van Jezus hebben wij juist de taak daarmee bezig te zijn. Daarmee spelen we 'het beest' niet in de kaart, maar staan we tegen hem op.

Blijft staan dat we op onze hoede zullen moeten zijn voor overheden die alle macht naar zich toe trekken en totale onderwerping eisen. Zeker in deze tijd, met overal camera's. Want dan is ze geen dienaar van Gods meer (Romeinen 13:4) maar een beest uit de afgrond (Openbaring 13).

ds. Peter Smilde is predikant van de Protestantse Gemeente te Drachten en redactielid van Geandewei

## Diversen

### Boek 'Kerk en Joden 1930-1950' verschijnt eind 2022

In opdracht van de Protestantse Kerk komt er een bundel *Kerk en Joden 1930-1950* (werktitel). Dit boek staat onder redactie van prof. dr. George Harinck, rabbijn Albert Ringer en prof. dr. Bart Wallet. Doel van de bundel is verdieping van een aantal thema's die te maken hebben met de diverse rollen die protestantse gemeenten, kerkelijke instanties en personen in de periode 1930 tot 1950 gespeeld hebben. Een breed samengestelde groep auteurs schrijft aan deze bundel mee. De bundel wil meer inzicht geven in het brede palet aan houdingen en verhoudingen van kerken ten aanzien van Joden in een zeer donkere periode. In de bundel komen ook korte portretten te staan van mensen die deze periode belichamen. De doelgroep is een breed geïnteresseerd publiek, kerkelijk en niet-kerkelijk. De publicatie staat gepland voor eind 2022.

### Protestantse Kerk onderzoekt praktijk rond kerkelijk werkers

Onderzoeksbureau MWM2 is in opdracht van de generale synode van de Protestantse Kerk begonnen met een online onderzoek over kerkelijk werkers. 385 gemeenten hebben inmiddels een mail ontvangen met de uitnodiging om eraan mee te doen. De synode roept alle aangeschreven gemeenten op daadwerkelijk mee te doen, om een representatief beeld te verkrijgen van de praktijk rondom kerkelijk werkers en predikanten. In de enquête komen onder meer vragen langs naar de overwegingen om een kerkelijk werker aan te stellen in plaats van een predikant. Ook kerkelijk werkers zelf wordt om hun mening gevraagd. Het onderzoek is een van de drie deelonderzoeken van een bredere studie naar de kerkelijk werkers, de andere twee zijn het opstellen van een prognose hoeveel kerkelijk werkers en predikanten er nodig zijn in de toekomst en een kwalitatief onderzoek via focusgesprekken in zeven classes.

### Verfris je relatie in één weekend bij Mariage Encounter

Mariage Encounter hoopt van 21-23 januari en van 25-27 maart weer twee ME&WE-weekenden te houden in Hotel Gaasterland in Rijs. Een ME&WE-relatieweekend is er voor iedereen (getrouwd of niet) die zijn relatie wil vernieuwen, verrijken of verfrissen. Door een weekend de tijd voor elkaar te nemen leer je op een verdiepende manier communiceren. Een weekend duurt van vrijdag 19.00 uur tot zondag 17.00 uur. Het programma is vol en intensief, maar er is ook tijd voor ontspanning of een verfrissende wandeling. Op zondag is er een viering als gezamenlijke afsluiting. Opgeven of informatie: Thea en Harry Smith: (06) 380 85 701 of kijk op [mariageencounter.nl/meweekend](http://mariageencounter.nl/meweekend)

# VOLGENDE KEER in G eandewei



Frisse lucht



God begint graag op een nulpunt

*It firus hat gjin fakânsje*

